

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ФИЛОЛОГ

ЧАСОПИС ЗА ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ

V 2014 9

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Дијана Црњак
Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет

УДК 811.163.41(049.32)
DOI 10.7251/fil1409328c

ОН СЕ НЕ ДВОУМИ

Матовић, Веселин (2013), *Ђирилица и латиногорица*, Подгорица – Никшић: Књижевна задруга Српског народног вијећа.

Књига којој је Веселин Матовић дао назив *Ђирилица и латиногорица* настала је у вријеме политичких преименовања српског језика у Црној Гори, када тамошњи уставни суд чини корак даље у покушају да затре српско име у некадашњој „Српској Спарти“, оспоравајући могућност да се настава изводи и на „језицима у службеној употреби“, конкретно – на српском језику.

Знајући да је сваком народу, самим тим и српском, драгоцјено језичко, културно и духовно заједништво, Матовић овом књигом повлачи границу између себе и свих оних који, да би се насилно одвојили од својих изворних српских коријена, врше преименовање српског језика у „црногорски“ и вјековно српско писмо ћирилицу замјењују латиницом.

Ђирилица и латиногорица дјело је врсног познаваоца (не)прилика у српском језику данас, поготово у Црној Гори, што не чуди када се зна да Веселин Матовић живи свој племенити позив са истом зрелашћу душе са којом су га живјели и бјелопавлићки учитељи, који су рекли аустроугарском завојевачу, након забране ћирилице у црногорским школама 1916. године: *Ђирилица је српска историја – артерија, аорта српског национализма, а ми смо спремни да будемо српски учитељи и нећемо да будемо анационални. Да бисмо остали доследни позиву српског учитеља у Црној Гори, част нам је извијестити команду да са овим подносимо оставку на своју досадашњу дужност... Ђирилицом су*

исписани сви културни трагови нашег народа, а не предавати националну историју значило би одрећи се прошлости, садашњости и будућности.

Попут бјелопавлићких учитеља, и у непосредном присном дијалогу с њима, В. Матовић не само да препознаје и именује симптоме болести које пријете да униште српско језичко стабло него нам даје и конкретне путоказе како се те болести лијече.

Ова студија природни је наставак Матовићевих претходних књига *Ковачи лажног језика* и *Ноћ дугих маказа – потискивање српског идентитета у црногорским уџбеницима и програмима за језик и књижевност*, те, као таква, представља својеврсну синтезу његових досадашњих истраживања. Она је и примјер личног херојства једног честитог професора српског језика, који се непопустљиво и достојанствено, без трунке острашћености, бори против свеопштег растакања српског језика, знајући да његов напор није узалудан јер је охристовљен.

Зато је у овој нашој тешкој језичкој збиљи књига Веселина Матовића својеврсно кандило вјере да ће српски језик и ћирилица опстати, упркос свим нартањима на њих. Да не мисли тако, Матовићев рукопис не би био поштеђен патетике и малодушности – које ова књига нема ни у траговима. Она је веома инспиративан интелектуални и духовни изазов, а истовремено и опомена свима који се професионално баве српским језиком, самим тим и ћирилицом,

али и сваком говорнику српског језика – како се треба достојанствено борити за свој језик и своје писмо. Јер сваки човјек једном ће морати одговорити на оно давно питање: „Гдје си, што си се сакрио?“

Не можемо а да не поменемо како Веселин Матовић, поред ријетке преданости својој професији и систематичности у свему чему се посвети, посједује несвакидашњи дар приповиједања, његове реченице краси живописност, из њих избија радост сусрета с онима који су прије готово стотину година, као и он данас, изабрали да неистини кажу НЕ, исписујући тако „најљепшу страницу у историји школства у Црној Гори“. Ова радост сусрета с четрнаест бјелопавлићких учитеља није случајна јер, како је то лијепо рекао блаженоупокојени архи-

мандрит Лука Анић: *Човјек једноставно осјећа блиску душу близу своје душе, постаје та душа душа његове душе, практично има са њом истовјетан живот, иако је тај неко удаљен хиљадама километара. За ту истинску љубав у духу ни територијална **ни временска дистанца** не значи много.*

Да закључимо. У књизи *Ђурилица и латиногорица* В. Матовић на љековит начин приповиједа нам о једном језику и његовом писму, које многи распињу: језик називајући лажним именима, а писмо присвајајући. Матовићева књига опомена је да не одлажемо народно и лично сазријевање, иначе ћемо тешко угледати сунце с дна бунара.

dijana.crnjak@unibl.rs